

INTERNASJONAL FORSKNING I FOKUS (ifif-prosjekt)

SAMMENDRAG AV PROSJEKTRAPPORTEN¹

1. Mandat

Internasjonalt forskningssamarbeid tilkommer en nøkkelrolle i møtet med de store utfordringene vår globaliserte verden står overfor. På alle plan legges det derfor til rette for at forskning *kan* og *må* foregå i en internasjonal kontekst.

I tråd med denne utviklingen har UiO satt som sitt overordnede strategiske mål å styrke sin stilling som forskningsuniversitet av høy internasjonal standard. Som et administrativt og organisatorisk bidrag til dette ble det igangsatt prosjektet *Internasjonal forskning i fokus* (ifif-prosjektet) med formål å samordne og styrke UiOs mottakstjenester for utenlandske forskere.

Internasjonalisering av forskning genererer *økt forskermobilitet*. Allerede i dag har rundt ¼ av alle forskere som er tilknyttet UiO utenlandsk statsborgerskap, og årlig tas det imot anslagsvis 700-1000 utenlandske forskere fra hele verden. Disse tallene forventes å stige betydelig i årene som kommer, og det er lagt opp til at internasjonaliseringsaspektet vil gjøre seg gjeldende i flere og flere av våre fagmiljøer.

Vellykket forskermobilitet krever et *velfungerende mottaksapparat*. Kvaliteten på et slikt apparat har direkte innvirkning på følgende forhold:

- *Internasjonal rekruttering*: De beste internasjonale forskere er selvsagt også de mest ettertraktede. I valget mellom flere tilbud tillegges forskere kvaliteten på mottakstjenester stor vekt. Et velfungerende mottaksapparat utgjør derfor et viktig konkurransefortrinn i internasjonal rekruttering.
- *Kvalitet og gjennomføring av forskningsopphold*: En forsker er ikke bare en fagperson, men også et menneske og vil bare kunne yte faglig optimalt dersom egen og familiens sosiale og kulturelle behov er ivaretatt. Undersøkelser viser at den hyppigste årsaken til kontraktsbrudd med utenlandske akademikere ikke ligger i faglige problemer, men i forskerens og/eller den medfølgende familiens mistrivsel.
- *Forskningsvilkår*: Utenlandske forskningsopphold krever praktisk og administrativ tilrettelegging på en lang rekke områder. Et mottaksapparat avlaste forskeren her slik at vedkommende kan konsentrere seg mest mulig om forskningen sin.
- *Ressursforvaltning*: Godt tilrettelagt vertskap generer overskudd hos alle involverte parter. Dårlig planlagt vertskap derimot kan raskt utvikle seg til et ressurssluk med store ringvirkninger og et tilsvarende frustrasjonspotensial.
- *Internasjonal omdømme*: Utenlandske forskere er en institusjons viktigste faglige ambassadører. Deres opplevelse av forskningsoppholdet ved UiO påvirker vårt internasjonale omdømme og dermed vår framtidige rekrutteringsevne.

På bakgrunn av disse sammenhengene framstår et velfungerende mottaksapparat som en *forutsetning* for at UiO kan nå sine ambisiøse internasjonaliseringsmål. Den eksisterende fragmenterte og lite koordinerte ordningen svarer ikke til dette kravet. Ifif-prosjektet fikk derfor i oppdrag å utvikle et mottakskonsept med en klar og hensiktsmessig ansvarsdeling, et dekkende tjenesteprofil og systematiske kvalitetssikringsprosesser.

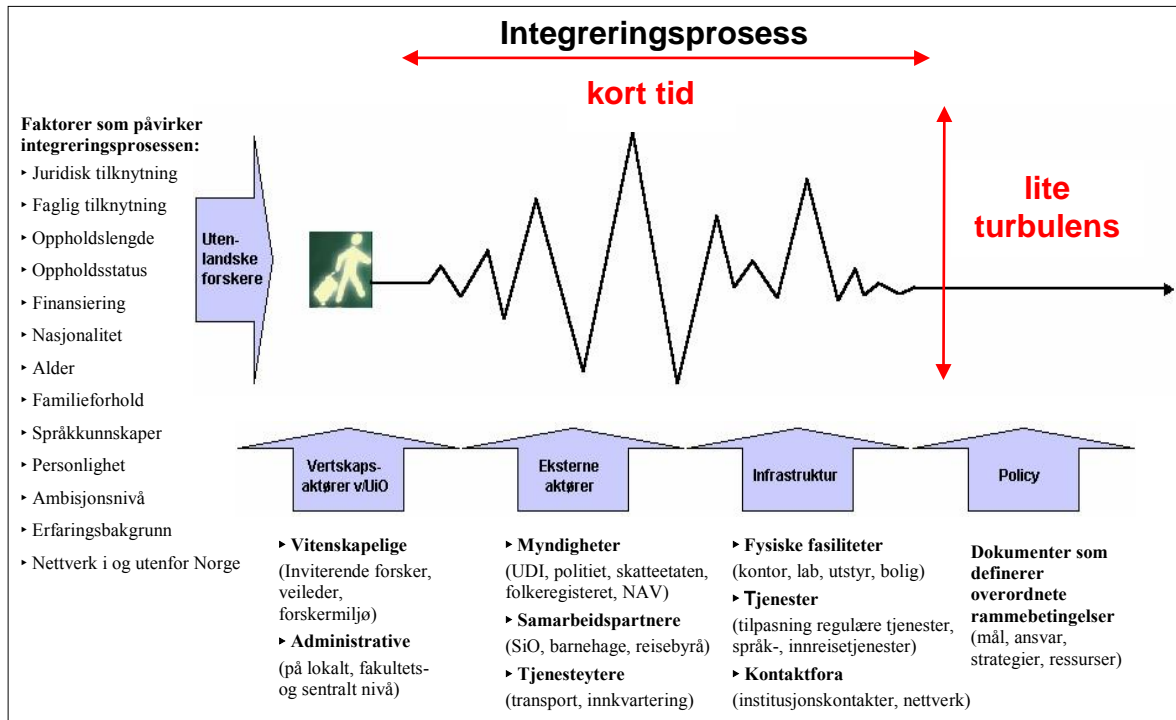
2. Helhetlig mottakskonsept

Oppgaven til et mottaksapparat er å gjøre en utenlandsk forskers integreringsprosess ved UiO så kort og smidig som mulig. Oppgaven løses grunnleggende som et samspill mellom fem aktørgrupper: Den utenlandske forskeren selv, vertskapsaktører ved UiO, eksterne aktører, infrastruktur og policy (jf. figur på neste side).

Aktørgruppene er sammensatte og samspillmønsteret dem imellom svært variert og komplekst. Det finnes utallige faktorer som kan stikke en kjepp i integreringshjulet for den enkelte utenlandske forskeren. Samspillet foregår dessuten under rammebetingelser som er i stadig endring.

Et mottaksapparat må derfor sørge for at *hver* aktørgruppe har optimale forutsetninger for å kunne yte sitt bidrag til integreringsprosessen og for å kunne samhandle smidig og effektivt med de andre gruppene.

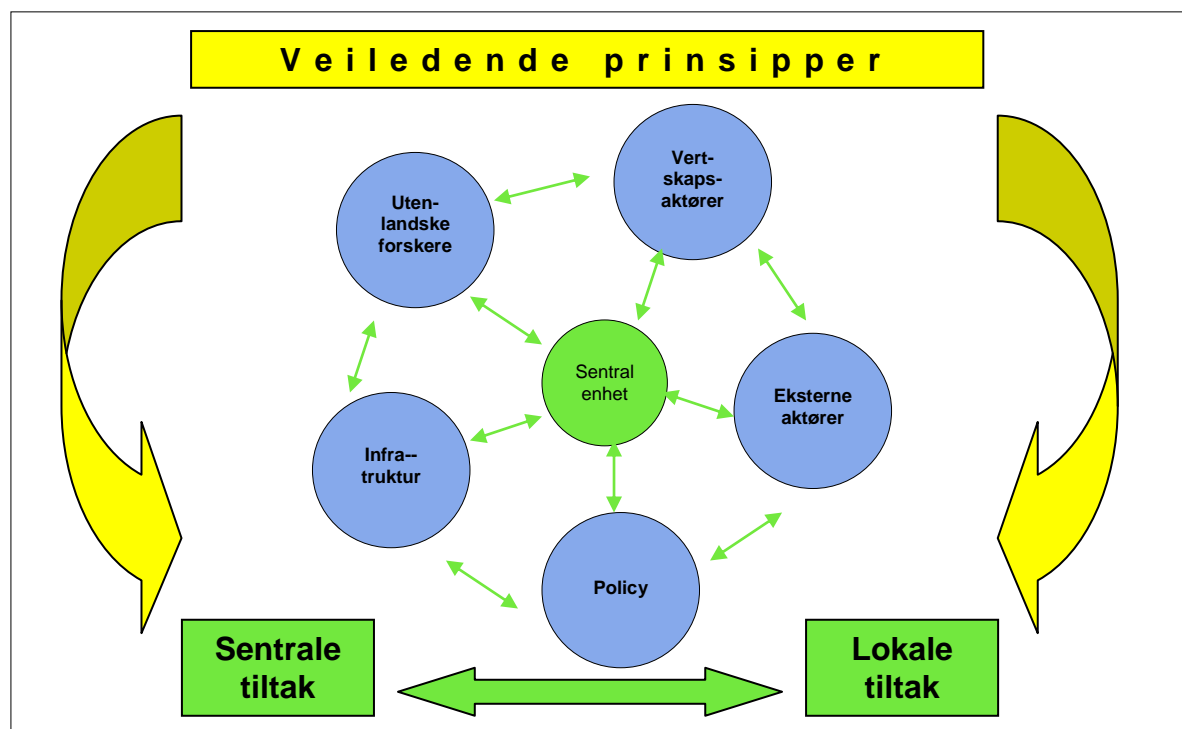
¹ Prosjektrapporten og vedlegg er lagt ut på http://www.uio.no/for_ansatte/arbeidsstotte/prosjekter/ifif/

Dette forutsetter et *helhetlig konsept* som:

- tar utgangspunkt i institusjonens internasjonaliseringsmål;
- bygger på en god forståelse av hver aktørgruppes særskilte utfordringer;
- ivaretar alle aktørgruppenes grunnleggende behov;
- sikrer mottaksapparatet en bærekraftig struktur slik at synergipotensialer kan realiseres;
- inneholder hensiktsmessige kvalitetssikrings- og videreutviklingsprosesser slik at mottaksapparatet holder en minstestandard og fornyer seg i takt med endrede behov og rammebetingelser.

På grunnlag av omfattende kartlegging, testing av idéer gjennom pilotprosjekter og referanse til løsningsmodeller hos *best practice*-institusjoner i Europa og USA, er det under prosjektperioden blitt utviklet et *mottakskonsept* som består av tre elementer: veiledende prinsipper, sentrale tiltak og lokale tiltak:

Veiledende prinsipper

Det foreslås vedtatt fem veiledende prinsipper som legger viktige føringer for den grunnleggende ansvars- og oppgavedelingen og sikrer at utviklingen av det eksisterende mottaksapparatet til et samordnet konsept skjer på en hensiktsmessig måte og kan orientere seg etter en felles overordnet kurs:

- 1 Prinsippet om desentralisert integrering og sentral koordinering**
Integrering av utenlandske forskere i det lokale arbeidsmiljøet forblir grunnleggende vertsenhetenes ansvar og oppgave, men vertsenhetene støttes av en felles, sentralt koordinert mottaksinfrastruktur.
- 2 3-holdepunkt-prinsippet**
Både utenlandske forskere og lokale vertskapsaktører gis tre holdepunkter for å kunne fungere optimalt i sine respektive roller som gjest og vert. Holdepunktene til utenlandsk forsker:
 - (1) lokal faglig kontaktperson
 - (2) lokal administrativ kontaktperson
 - (3) sentral kompetanseenhetHoldepunktene til lokal vertskapsaktør:
 - (1) ”gjestvennlig” lokalt arbeidsmiljø
 - (2) sentral mottaksinfrastruktur
 - (3) sentral kompetanseenhet
- 3 Matrise-prinsippet**
Mottaksapparatet bygger i størst mulig grad på eksisterende kompetanse og tjenester som samordnes og videreutvikles til optimalt å kunne tjene mottaksapparatets integreringsformål. Sikrer effektivitet og synergi. Forutsetter en initierende og koordinerende sentral enhet.
- 4 Integreringsprinsippet**
Internasjonalisering av forskning gjennom-syrer *hele* UiO. Utenlandske forskere behandles som en likeverdig og integrert del av universitetssamfunnet. Konseptet *universell utforming* gjøres normgivende for utviklingen av forskningsmiljøet ved UiO. Mottaksapparatets enkeltelementer utformes i henhold til spesifikk funksjon og relasjon til helheten slik at apparatet sikres en bærekraftig struktur og realisering av synergieffekter.
- 5 Kvalitetsprinsippet**
Kvaliteten på mottaksapparatet skal svare til kvaliteten på forskningen. Sikrer at mottaksapparatet blir til et kvalitetsstempel og et forsterket vitsett kort for UiOs internasjonale forskningsmiljøer. Sikrer UiO en minstestandard på mottakstjenester.

Disse prinsippene skal forankres på alle nivåer og gjøres konkret og levende i alle ledd av institusjonen.

Sentrale tiltak

På sentralt nivå foreslås det implementert fem tiltakspakker:

- 1 Sentral enhet**
Det skal etableres en sentral kompetanse- og serviceenhet for inngående forskermobilitet ved UiO som skal betjene alle aktørgruppene og ivareta sentrale drifts-, utviklings- og kvalitetssikringsfunksjoner.
- 2 Skriftlig informasjon**
Det skal implementeres et helhetlig informasjonskonsept som sikrer alle aktørgruppene lett tilgang til pålitelig, brukerrettet og koordinert skriftlig informasjon om integreringssensitive forhold.
- 3 Institusjonskontakter**
Den sentrale enheten får ansvar for å etablere og holde ved like kontakter til eksterne institusjoner for å sikre jevn informasjonsutveksling og optimalt samarbeid på området inngående forskermobilitet.
- 4 Nettverk**
Den sentrale enheten får ansvar for å etablere/videreføre og fasilitere hensiktsmessige UiO-interne nettverk innenfor og mellom aktørgruppene samt delta/bidra inn i relevante UiO-interne og -eksterne nettverk.
- 5 Statistikk**
Det skal utvikles og implementeres et statistikkkonsept som sikrer UiO en pålitelig og jevnlig aktualisert oversikt over antall, sammensetning og fordeling av utenlandske forskere tilknyttet egen institusjon. Tiltaket foreslås organisert som et eget prosjekt.

Lokale tiltak

Konkretiseringen av de veiledende prinsippene på fakultets- og grunnenhetsnivå må foretas av den enkelte enheten og vil variere i forhold til dens størrelse, faglige profil, internasjonale innretning, økonomi m.m. Imidlertid vil følgende elementer måtte inngå i en lokal tiltaksplan:

- 1 *Lokal vertskapspolicy*
Konkretisering av rammebetingelsene for det lokale mottaksapparatet inklusive en klar ansvars plassering og tilstrekkelig ressursallokering.
- 2 *Lokalt mottaksapparat*
Implementering av lokal vertskapspolicy og systematisk gjennomgang av lokalt arbeidsmiljø, tjenester og rutiner for å gjøre dem inkluderende for utenlandske forskere. Oppkobling mot sentral infrastruktur.
- 3 *Lokal mottakskompetanse*
Sikring at lokale vertskapsaktører har god kompetanse i mottak av utenlandske forskere ved at de er godt kjent med lokal og sentral mottaksinfrastruktur, er tilsluttet relevante nettverk, deltar på relevante opplæringstilbud, behersker engelsk og kan kommunisere på en kultursensitiv måte.

Et slikt konsept tar høyde for at implementering og drifting av et integrert og profesjonelt mottaksapparat for utenlandske forskere er en svært komplekst og dynamisk prosess som berører *hele* institusjonen. De veiledende prinsippene hjelper den enkelte aktør raskt å orientere seg i mottakslandskapet. Ved å legge grunnleggende drifts-, utviklings- og kvalitetssikringsoppgaver til en sentral enhet, sikrer man mottaksapparatet et sikkerhetsnett og et effektivt og smidig omdreiningspunkt. De lokale tiltakene sørger for at hver utenlandsk forsker trer inn i et gjestfritt rom der vedkommendes kontaktflate til UiO er viktigst.

3. Implementering

Under prosjektets gang er det initiert flere prosesser som har påvirket dagens mottak av utenlandske forskere ved UiO. En rekke tiltak, som inngår i det foreslåtte mottakskonseptet, befinner seg således allerede i en implementeringsprosess eller er ferdig implementert:

- 1 *Oppgaver til en sentral enhet*
 - Hjelpedesk for [vertskapsaktører](#) og [utenlandske forskere](#)
 - Opplæring
 - [Norsk kurs til forskere/partnere](#)
 - [Skatteseminar](#)
 - Seminar om regelverk knyttet til inngående forskermobilitet
 - Befaring Servicesenter
 - Koordinering forskerboligordning
 - [Sosiale integreringstiltak](#)
- 2 *Skriftlig informasjon*
 - Nettportaler
 - [International Researchers](#)
 - [Vertskapshåndbok](#)
 - [Utenlandsopphold](#)
 - Oversettelse av regelverk, skjemaer og maldokumenter og regelverk til engelsk
 - Nyhetstjeneste overfor utenlandske forskere og vertskapsaktører
 - Tilgjengeliggjøring av [UiO-interne nyhets- og informasjonskanaler](#) for utenlandske forskere
- 3 *Institusjonskontakter*
 - Utlendingsforvaltning
 - Skatteetaten
 - NAV
 - SiO
- 4 *Nettverk*
 - UiO-internt
 - Administrative vertskapsaktører
 - Forum for forskerutdanning
 - Forum for SFF/SFI
 - UiO-eksternt
 - *ERA-MORE Norge*
 - UDIs brukerråd
 - Samarbeid med UiB og NTNU
 - Samarbeid med *best practice* institusjoner i Tyskland og Sveits
 - Samarbeid med [International Network Norway](#) (OHK)

Denne oversikten viser at både utenlandske forskere og vertskapsaktører ved UiO i dag har langt bedre forutsetninger til å lykkes i sine respektive integreringsprosessroller enn da ifif-prosjektet ble satt i gang.

Imidlertid gjenstår det fortsatt et betydelig arbeid i å gjøre den sentrale mottaksinfrastrukturen dekkende i forhold til hele behovsspekteret. Fakultetene og grunnenhetene vil trenge tid og hjelp til å utvikle lokale vertskapsordninger som sikrer UiO en mottaksstandard som svarer til institusjonens forskningsambisjoner. Dessuten er sentraladministrasjonens kapasitet til å drifte den stadig økende etterspørselen etter allerede implementerte tjenester nå tydelig sprengt.

Foreløpig har implementeringsprosessen ikke kommet langt nok til å kunne vurdere hvilken permanent driftsstruktur et integrert og profesjonelt mottaksapparat bør gis, og hvilke ressurser dette vil kreve. Det anbefales derfor å legge til rette for en prosjektfase 2 som går over to år og har følgende konkrete mål:

- 1 Etablering av en sentral kompetanse- og serviceenhet for inngående forskermobilitet med de rollene og oppgavene som er skissert i avsnitt 7.3.1 av ifif-rapporten. Enheten foreslås organisatorisk tilknyttet OPA og bemannet med to medarbeidere på rådgivernivå og én medarbeider på førstekonsulentnivå. Enheten utvikler en handlingsplan og avlegger en årlig rapport. Enhetenes endelig organisatoriske plassering, bemanning og mandat vurderes på slutten av prosjektfase 2.
- 2 Implementering av et helhetlig informasjonskonsept for inngående forskermobilitet som skissert i avsnitt 7.3.2 og vedlegg 8 av ifif-rapporten. Fra sentralt hold gis det høyeste prioritet til oppgradering av *Vertskapshåndbok*-portalen og vedlikehold og utvidelse av *International Researcher*-portalen.
- 3 Utvikling av en forskerboligstrategi for UiO og implementering av en tilsvarende forvaltningsordning. Ansvar: OPA, FA, TA og ØPA.
- 4 Utvikling og implementering av vertskapsordninger for utenlandske forskere ved fakultetene og grunnenhetene i tråd med UiOs mottakskonsept. Insentiv: Utlysning av en konkurranse. Ansvar: Enhetene. Støtte fra den sentrale kompetanse- og serviceenheten.

4. Forutsetninger

Den foreslåtte framdriften av ifif-prosjektet forutsetter, slik vi ser det, følgende beslutninger:

- 1 Universitetsledelsen/Universitetsstyret vedtar mottakskonseptet for utenlandske forskere som det framkommer i ifif-rapporten.
- 2 OPA tilføres ekstra ressurser for å lønne én rådgiver og én førstekonsulent i en toårsperiode.